

Sledujte návrat poslů jara

Také vás fascinují příběhy stěhovavých ptáků, kteří podnikají dlouhé cesty, při nichž musí čelit mnoha nebezpečím? Čekáte-li každoročně na jejich návrat, neklamnou známkou toho, že po zimě přichází jaro, přidejte se k tisícům nadšenců z celé Evropy, kteří v rámci kampaně Jaro ožívá (Spring Alive) každý rok mapují přelet stěhovavých ptáků.

Spring Alive je jednou ze základních výchovně vzdělávacích kampaní mezinárodního sdružení na ochranu ptáků BirdLife International, zastoupeného ve více než 100 zemích, v České republice Českou společností ornitologickou (www.birdlife.cz). Probíhá od r. 2005 a je určena převážně pro děti, jejich rodiny a školní kolektivy; zkušenosti z minulých let však ukazují na zájem účastníků bez rozdílu věku a ornitologických znalostí. Podstatou je sledování přiletu pěti druhů stěhovavých ptáků pomocí webových stránek www.springalive.net. Cílovými druhy jsou březnoví navrátilci čáp bílý (*Ciconia ciconia*) a vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*), dále kukačka obecná (*Cuculus canorus*), rorýs obecný (*Apus apus*) a vlha pestrá (*Merops apiaster*), kteří patří naopak k těm později přilétajícím – setkáme se s nimi obvykle teprve od druhé poloviny dubna.

Zúčastnit se je jednoduché – stačí si zaznamenat své první pozorování zmíněných druhů a vložit je na uvedenou stránku www.springalive.net. Každá zúčastněná země má svou národní jazykovou verzi, kde lze na příslušných mapách a v tabulkách zkontrolovat postup jara Evropou. Mezi jazykovými verzemi lze libovolně přecházet a sdílet tak své jarní zážitky s účastníky z celé Evropy.

Jak již bylo uvedeno, projekt Jaro ožívá je velice vhodný pro školy, a jak se ukáza-

lo, může se stát novou součástí výuky. Učitelé i děti naleznou na webových stránkách kromě rozsáhlých informací záběry od našich předních fotografů přírody i jednoduché počítačové hry. Je zde také speciální sekce určená právě pedagogům, kteří si zde mohou stáhnout výukové materiály (detailní informace, hry, tipy na zpestření výuky, pracovní listy apod.).

V r. 2010 bylo v celé kampani shromážděno 103 582 pozorování z celkem 36 zemí Evropy, Blízkého východu a Afriky. Zapojením „první africké vlaštovky“ – Jihoafrické republiky – se projekt postupně rozšiřuje i na kontinent, na němž naše stěhovavé druhy ptáků tráví zimní období. Česká republika se k projektu připojila teprve v r. 2010 a nevedla si vůbec špatně – celkem s 1 843 pozorováními se umístila na 9. místě mezi všemi zúčastněnými zeměmi.

Výsledky projektu zpracovávají odborníci z organizace BirdLife International s cílem zjistit trendy návratů stěhovavých ptáků a faktory, které ovlivňují případné změny v migračním chování. Limitující je pouze dostatečně velký počet účastníků a dostatečně dlouhá doba trvání kampaně.

Tato akce se zároveň snaží přitáhnout pozornost ke stěhovavým druhům ptáků, z nichž mnohé, zatím ještě běžné druhy zažívají v posledních desetiletích dramatický úbytek. Stěhovaví ptáci potřebují k přežití množství typů prostředí – často na různých kontinentech. Potřebují místo k hnízdění, odpočinku, potravě a výchově mláďat. Ochrana těchto ptáků je tak z velké části ochranou jejich prostředí, z čehož mají užitek i další druhy živočichů a rostlin. Příkladem může být kukačka obecná, vyhlášená v r. 2010 Ptákem roku, u níž došlo k výraznému úbytku početnosti až téměř na polovinu oproti počátku 80. let 20. stol. Ačkoli zatím stále běžný pták, v posledních 20 letech jí v celé Evropě ubývá a my dosud nevíme proč. Je na vině špatné hospodaření v zemědělské krajině? Nebo se zhoršily podmínky na zimovišti? Kukačka je názornou ukázkou, že se ochrana (a záchrana) řady druhů neobejde bez spolupráce v nejšířším měřítku, často i na poli mezinárodním. Ohromující počet 1 227, nebo chcete-li 12,4 % všech 9 865 žijících druhů ptáků, je v současnosti klasifikováno jako celosvětově ohrožené a 192 z nich patří mezi kriticky ohrožené (Červený seznam IUCN 2010), tedy hrozí jim extrémně vysoké riziko vyhynutí. Odhadem 19 % všech ptačích druhů a přibližně 30 % kriticky ohrožených je stěhovavých a pravidelně putuje mezi hnízdišti a zimovišti.

I proto má smysl kampaň Spring Alive, která představuje jedinečnou možnost vysvětlit nutnost mezinárodní ochrany životního prostředí. Další informace zájemci najdou na výše uvedených webových stránkách www.springalive.net nebo se mohou přihlásit na e-mailové adrese hoskova@birdlife.cz k odběru novinek o projektu, ptačích přiletech a jiných zajímavostech z ptačí říše.

Projekt na mezinárodní úrovni podporuje nadace The Mitsubishi Corporation Fund for Europe and Africa.

Kontaktní údaje pro předplatitele

SEND Předplatné, s. r. o.
P. O. Box 141, 140 21 Praha 4

tel.: 225 985 225, fax: 225 341 425
sms: 605 202 115
e-mail: send@send.cz, www.send.cz

Anketa – Cena A. Friče

Do konce dubna můžete hlasovat o nejlepší článek ročníku 2010, jehož autor získá cenu čtenářů – Cenu Antonína Friče. Návrhy posílejte na adresu redakce, elektronicky na ziva@ssc.cas.cz nebo SMS na 739 329 890. Tři vylosovaní výherci získají předplatné časopisu Živa.

Redakce časopisu Živa
Vás zve na výstavu fotografií

Milana Štecha, Jany Jersákové,
Jakuba Těšitele, Tamary Malinové

Parazitické rostliny ANEŽ KDYŽ ROSTLINY KRADOU

Vernisáž se koná 5. května 2011 v 17.00 hodin
v Galerii a literární kavárně
Knihkupectví Academia, Václavské nám. 34, Praha 1

květen 2011 Galerie a literární kavárna
Knihkupectví Academia, Václavské nám. 34, Praha 1
červen 2011 Galerie a literární kavárna
Knihkupectví Academia, nám. Svobody 13, Brno

Endemický holoparazit *Hyobanche sanguinea* z jižní Afriky; foto J. Jersáková

